

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988,

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין מלס-תים בע"מ

לבין Ricoh International B.V.

1. פתח דבר

ביום 10 באוקטובר 2012 הוגשה בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"), להסדרים כובלים בהסכם שנחתם בין מלס-תים בע"מ (להלן: "מלס-תים") לבין Ricoh International B.V. (להלן: "ריקו"). הבקשה נלוותה להודעת מיזוג שהגישו מלס-תים וחברת InfoPrint Solutions Italia S.r.L. (להלן: "אינפופרינט") בענין הסכם מיזוג במסגרתו רכשה מלס-תים את נכסיה המסחריים של אינפופרינט (החוזים הקיימים עם לקוחותיה), הידע ומלאי חלקי החילוף למדפסות התעשייתיות שברשותה. מיזוג זה אושר על ידי ביום 7.11.2012.

לאחר שבחנתי את ההסדרים הנזכרים, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות שבהסדרים אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשווקים המושפעים מן ההסדרים; כי עיקרם של ההסדרים אינו בהפחתת התחרות או במניעתה; וכי אין בהם כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרם. מטעמים אלו מצאתי כי ההסדרים ראויים לפטור לפי סעיף 14 לחוק, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסדר והצדדים לו

מלס-תים הינה חברה ציבורית בבעלות ברזברין בע"מ (28.24%), ערד השקעות ופיתוח תעשייה בע"מ (27.38%), מר שלמה אייזנברג (14.85%), הציבור (12.77%), אקסלנס ק.גמל (9.27%) ומר מאיר ליפס (7.24%). מלס-תים עוסקת, במישרין ובאמצעות חברות בנות, במתן מגוון שירותים בתחום המחשוב לבתי עסק, לרבות שירותי מיקור חוץ של מערכות מידע. בין היתר, עוסקת מלס-תים בשיווק ומכירה של מוצרי חומרה ותוכנה, בהם גם מדפסות משרדיות.

ריקו היא חברה המאוגדת בהולנד ומצויה בשליטת Ricoh Company Ltd, תאגיד בינלאומי העוסק, בין היתר, בייצור ציוד אוטומציה משרדית, לרבות מכונות צילום, מדפסות משרדיות ותעשייתיות ופקסים.

אינפופרינט היא חברה המאוגדת באיטליה ורשומה כחברת חוץ בישראל ומשתייכת אף היא לקבוצת ריקו הבינלאומית. אינפופרינט משווקת בישראל מדפסות תעשייתיות המיוצרות על ידי

ריקו ומספקת בישראל שירותי תחזוקה ותיקון למדפסות אלו. אינפורפרינט היא צד להסכם המיזוג אך היא אינה צד להסדרים הכובלים מושא הבקשה שלפני.

כאמור, ההסדרים הכובלים בגינם מתבקש פטור זה נערכו אגב עסקת מיזוג בין מלס-תים לאינפורפרינט. במסגרת עסקת המיזוג רוכשת מלס-תים את עיקר נכסיה של אינפורפרינט בישראל, בהם הסכמים עם לקוחותיה, מלאי חלקי חילוף למדפסות תעשייתיות, חומרי אריזה וכיוצא באלה. בנוסף, על פי ההסכם בין הצדדים, יפוטרו עובדי אינפורפרינט ומלס-תים תהיה רשאית להעסיקם.

בד בבד עם חתימת הסכם המיזוג נחתם הסכם הפצה בין מלס-תים לבין ריקו (להלן: "**הסכם ההפצה**"). הסכם ההפצה כולל מספר כבילות. ראשית, הסכם ההפצה כולל תניית בלעדיות, על פיה מלס-תים תמונה למפיצה הבלעדית בישראל מטעם ריקו של מדפסות תעשייתיות מסוימות הנזכרות בהסכם ותעניק שירותי תחזוקה למדפסות אלו. תקופת הבלעדיות המוסכמת הינה שלוש שנים ועל פי תנאי ההסכם, לא ניתן יהיה להאריכה מעבר לכך.

בנוסף, כולל הסכם ההפצה תניית אי תחרות, על פיה מתחייבת מלס-תים שלא למכור, להפיץ, לשווק או לקדם בישראל מוצרים המתחרים במדפסות התעשייתיות נשוא הסכם ההפצה ומוצרים או שירותים הנלווים לכך. תקופת אי התחרות תואמת את תקופת הסכם ההפצה ועומדת על שלוש שנים, כאשר הצדדים יכולים להסכים על הארכת תוקפו של הסכם ההפצה, לרבות תניית אי התחרות שבו, לתקופות נוספות בנות שנה כל אחת. תנאי להארכת תוקפו של הסכם ההפצה הינו הסכמת הצדדים על תכנית עסקית שתחול בשנת ההתקשרות הנוספת. ככל שלא יסכימו הצדדים על תכנית עסקית כאמור, יוארך תוקפו של הסכם ההפצה, לרבות תניית אי התחרות הכלולה בו, בחצי שנה בלבד.

יצוין, כי מהותו של הסדר זה הינה למעשה בלעדיות הדדית בין ספק ומפיץ, ברכישה ובהפצה, אלא שהתקופה במהלכה התחייב הספק להעניק בלעדיות למפיץ אינה חופפת לחלוטין את תקופת אי התחרות לה התחייב המפיץ כלפי הספק.

בגין הכבילות שבהסכם ההפצה הוגשה בקשת הפטור מושא החלטה זו.

3. השפעת הכבילות על התחרות

הסדר לפיו יצרן ממנה אחר להיות מפיץ בלעדי של מוצריו מגלם יתרונות ליצרן ולמפיץ כאחד. כך למשל, יצרן המעוניין לחדור לשווקים חדשים, דוגמת שווקים גאוגרפים בהם לא פעל קודם לכן, עשוי להפיק תועלת מהתקשרות עם מפיץ הפעיל בשווקים אלו. מתן זכות הפצה בלעדית למפיץ מתמרץ את המפיץ להשקיע משאבים בהפצת המוצרים מבלי לחשוש מפני תופעות כגון "רכיבה חופשית" של אחרים (free riding).¹ בנסיבות מסוימות, אשר קיים ספק לגבי התקיימותן

---

¹ ראו גם: דיויד גילה ויוסי שפיגל "הסדרים אנכיים" **ניתוח משפטי וכלכלי של דיני ההגבלים העסקיים** כרך ראשון 323, 425 (מיכל גל ומנחם פרלמן עורכים, 2008) (להלן: "**גילה ושפיגל**"); וראו למשל: החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין מטרנה אסם-שותפות מוגבלת לבין קבוצת אסם סחר שותפות מוגבלת, הגבלים עסקיים 5000986 (2009); החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים

בענייננו, עשויות תניות בלעדיות שאינן הדדיות ליהנות מן הפטור הקבוע בכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי הפצה בלעדית), תשס"א-2001, או מן הפטור הקבוע בכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסכמי רכישה בלעדית), תשס"א-2001.

יחד עם זאת, הסכמי הפצה בלעדית מעוררים חששות תחרותיים שהעיקרי שבהם, הינו חשש מפני חסימת שווקים או הצרתם בפני מפיצים אחרים או העלאת עלויותיהם.²

בדיקת רשות ההגבלים העסקיים העלתה כי בענייננו חששות אלו מופגים. בישראל פועלים מספר מותגים בינלאומיים מתחרים של מדפסות תעשייתיות, בנוסף לריקו. מותגים אלו משווקים בישראל על ידי מספר מפיצים. קיומם של מספר מספיק גדול של מתחרים בשוק, שהמפיצים האחרים יכולים לרכוש מהם, מפיג את החששות האמורים כתוצאה מהסדר ההפצה הבלעדית.

לפיכך ובשים לב לכך שמצאתי לאשר את המיזוג בין מלס-תים ואינפופרינט, לאחר שנמצא כי הוא אינו מקים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות, מצאתי כי בהסדר ההפצה הבלעדית שלפניי אין כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק.

כפי שצויין לעיל, במסגרת הסכם ההפצה, בסעיף 5.2 להסכם, התחייבה מלס-תים שלא להפיץ בישראל מוצרים המתחרים במדפסות התעשייתיות מתוצרת ריקו המפורטות בהסכם. זהו הסדר מסוג רכישה בלעדית, שבו מפיץ מתחייב כלפי ספק שלא להפיץ מוצרים המתחרים במוצר של הספק. ככלל, תניות מעין אלה עשויות להיחשב פוגעניות והן אסורות כשלעצמן כאשר כל פעלן להגביל את התחרות בין הצדדים. עם זאת, בנסיבות מסוימות ניתן להכיר בצורך בתניות מסוג זה, למשל כאשר במסגרת היחסים החוזיים שבין צדדים נחשפים הם זה לסודותיו המסחריים של זה. זאת כמובן בכפוף לבחינת מעמדם של הצדדים בשוק הרלוונטי ובכפוף להשפעתה של התניה על התחרות. תניות מסוג זה הוכרו בהחלטות הממונה על הגבלים עסקיים כראויות לפטור מן הצורך באישור הסדר כובל כאשר נמצא כי הן נחוצות למימוש עיקרו של ההסכם, כי מטרתן אינה הגבלת התחרות וכי הן לא פוגעות פגיעה של ממש בתחרות. תנאים אלו מתקיימים במקרה שלפנינו.

התניה שלפני אינה גורפת אלא שהיא חלה על שיווק מוצרים המתחרים באותן מדפסות תעשייתיות מתוצרתה של ריקו אשר הוסכם כי יופצו על ידי מלס-תים בישראל. במסגרת הסכם ההפצה ניתנה למלס-תים הזכות לעשות שימוש בסימני המסחר של ריקו. בנוסף, על פי הסכם ההפצה התחייבה ריקו להכשיר מקצועית את עובדי מלס-תים. למלס-תים תוענק גישה לפורטל ריקו באינטרנט לצורך ביצוע הזמנות. על פי שיקול דעתה, ריקו תסייע בפעולות שיווק שיינקטו על ידי מלס-תים.

בנסיבות אלו, התניה נחוצה לקיום שיתוף הפעולה בין הצדדים ועל כן איננה עירומה. בנוסף, קודם להתקשרותה בעסקת המיזוג, מלס-תים לא עסקה בהפצת מדפסות תעשייתיות ועל כן התקשרותה הבלעדית עם ריקו אינה פוגעת בצינורות ההפצה הקיימים למתחריה של ריקו. יצוין, כי גם לפני עסקת המיזוג, המדפסות התעשייתיות של ריקו שווקו בישראל רק על ידי החברה הקשורה שלה אינפופרינט. הנה כי כן, ההסדר בין הצדדים אינו גורע מתחרה מתחום ההפצה אלא

העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין Carrier HVACR BV לבין קריסטל מכונות ומוצרי חשמל בע"מ ותדיראן מוצרי צריכה בע"מ, הגבלים עסקיים 5001618 (2010);

² ראו: גילה ושפיגל, לעיל, בעמ' 399 ובעמ' 426.

שתחת שיווק עצמי של המדפסות מתוצרת ריקו על ידי חברה קשורה, ישווקו אלו על ידי מלם-תים.

נוכח האמור לעיל, אני סבור כי אין בהתחייבותה של מלם-תים כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק. עם זאת, מאחר ומשכה של התניה עשוי להיות מוארך על ידי הצדדים ללא הגבלה, מצאתי להגביל את תקופתו של הפטור הניתן לה לתקופה בת ארבע שנים.

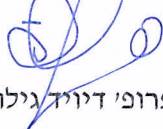
על יסוד הטעמים המפורטים לעיל, הגעתי למסקנה כי עיקרם של ההסדרים שבפניי אינו בהפחתת התחרות ומניעתה וכי אין בהם כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרם ולפיכך ראיתי לנכון להעניק את הפטור המבוקש.

יוער, כי החלטתי זו מושתתת על העובדות שהוצגו בפניי על ידי הצדדים בבקשתם, לרבות העובדה כי ההסדר בין הצדדים נוגע להפצה ואי תחרות ביחס למוצרים מסויימים מתוצרת ריקו אשר פורטו בנספח 4 להסכם ההפצה.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש לתניית הבלעדיות ולתניית אי התחרות, כמפורט לעיל. כאמור, הפטור המוענק לתניית אי התחרות החלה על מלם-תים מוגבל לתקופה בת ארבע שנים.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דוד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ז' בכסלו תשע"ג

21 בנובמבר 2012